ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

БЕРДАҚ НОМИДАГИ ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЁТ ФАКУЛЬТЕТИ

Ижтимоий-иқтисодиёт факультети профессор-ўқитувчилари, ёш олимлари, магистрантлар ва талабаларнинг 2016 йил 23-24-май кунлари ўтказилган «Демографик ривожланишнинг ижтимоий-иқтисодий муаммолари ва Республикада миграцион сиёсат» мавзусидаги Республика илмий–амалий конференцияси материаллари

ТЎПЛАМИ

Социал-экономикалық факультети профессор-оқытыўшылары, жас алымлары, магистрантлары ҳәм студентлери тәрепинен 2016-жыл 23-24-май күнлери өткизилген «Демографиялық раўажланыўдың социаллық-экономикалық машқалалары ҳәм Республикада миграциялық сиясат» атамасындағы Республикалық илимий - әмелий конференциясы материаллары

ТОПЛАМЫ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАҲСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

БЕРДАҚ НОМИДАГИ ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЁТ ФАКУЛЬТЕТИ

Ижтимоий-иқтисодиёт факультети профессор-ўқитувчилари, ёш олимлари, магистрантлар ва талабаларнинг 2016 йил 23-24-май кунлари ўтказилган «Демографик ривожланишнинг ижтимоий-иқтисодий муаммолари ва Республикада миграцион сиёсат» мавзусидаги Республика илмий–амалий конференцияси материаллари

ТЎПЛАМИ

Социал-экономикалық факультети профессор-оқытыўшылары, жас алымлары, магистрантлары ҳәм студентлери тәрепинен 2016-жыл 23-24-май күнлери өткизилген «Демографиялық раўажланыўдың социаллық-экономикалық машқалалары ҳәм Республикада миграциялық сиясат» атамасындағы Республикалық илимий - әмелий конференциясы материаллары

ТОПЛАМЫ

Нукус – 2016

27. Қалимбетов Х. Фермер хўжаликларининг ривожланиши ва қўшимча тармоклар фаолиятини йўлга қўйишдаги иктисодий жиҳатдан муҳим шартлар.................. 57

28. Кусекеев Б.К., Худайберганов К.У. Меҳмонхоналар рақобатбардошлигини кучайтириш усуллари.. 59

29. Кусекеев Б.К., Айтбаев А., Нурманов Қ. Кичик бизнесда маркетинг изланишларини ташкил қилиш-иқтисодий ўсишни таъминлаш омили сифатида.... 60

30. Қайпназарова Г.Х., Ембергенова А.А. Экономиканы модернизациялаў шараятында мәмлекетимиз экономикасының раўажланыўында шаңарақ исбилерменлигиниң тутқан орны.. 62

31. Мадреймов А. Нефть-газ санааты тараўындағы ири инвестициялық жойбарлардың экономикамызда тутқан орны.. 64

32. Мырзаев Б., Сарсенбаев Б. Республикада инновацияларга асосланган кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш.. 65

33. Mi'rzanov B. Respublikada bandlikni oshirishning ayrim omillari.................. 64

34. Masharipova U., Prenov A.O'zbekiston iqtisodiy rivojlanishining istiqbollari.................. 65

35. Муратбаева З., Салиева З. Маркетинг стратегияси тийкарында шаңарақ исбилерменлигин раўажландырыў бағдарлары.. 67

36. Нурымбетов Т, Бекбосынов Қ. Киши бизнес ҳәм исбилерменликтиң экономикада тутқан орны.. 69

37. Нурымбетов Т. Продовольственная безопасность важный фактор устойчивого развития Узбекистана.. 70

38. Нурматов Н.Ж., Маликов А.Ў. Минтақа аҳолиси турмуш фаровонлигини янада юксалтириш йўллари.. 71

39. Orazimbetova A. O'zbekstanda kishi biznes ha'm jeke isbilermenlikti rawajlandiriw perspektivalari.. 73

40. Пирниязова Г., Шыразова М. Республикамизда янги иш ўринларин ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш масалалари.................. 75

41. Sarsenbaev B., Orinbaeva A. Innovaciyali`q iskerlikti asi`ri`wda ma`mleketlik innovaciyali`q-strategiyali`q funkciyasi.. 77

42. Sarsenbaev S.K., Ismaylov B. Kishi biznes ha'm jeke isbilermenliktin' ekonomikamizda tutqan orni.. 78

43. Сауханов Ж., Турумбетов Ж. Табиий ресурс салоҳияти ва ундан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришда фойдаланиш имкониятлари.......... 79

44. Sabirbaev D.K., Utemuratova G. O'zbekstan respublikasi si'rtqi' ekonomikali'q baylani'slardi' rawajlandi'ri'w bag'darlari'.. 82

45. Сеилбеков Б.Б. Интенсив бағшылық тармақларында фермер хожалықлары кәнийгелесиўин тереңлестириў бағдарлары.................. 83

46. Сейтимбетова Ж. Аграр тармақтың раўажланыўының жаңа басқышы.................. 85

47. Сейтимбетов К.С. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида кичик бизнес корхоналари ривожланишининг иқтисодий аҳамияти.................. 86

48. Tajenova G., Djumabaeva N. Qishloq xo'jaligi infratuzilmasini rivojlantirishda shet el tajiribalari va undan foydalanishninig asosiy yunalishlari.................. 87

49. Tlewov N., Allasheva N. Bazar ekonomikasi jag'dayinda sanaat tarmaqlarin diversifikatsiyalaw ha'm modernizatsiyalawda ma'mlekettin' roli.................. 89

50. Tlewov N., Ametova SH. Bazar ekonomikasi sharayatinda sanaat ka'rxanalarin rawajlandiriw perspektivalari va mashqalalari.................. 90

51. Турсунов Н.Н. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида саноат корхоналарни ривожлантириш истиқболлари.................. 92

52. Тлеўбергенов Р.Ш. Фермер хожалықларында жер ресурсларынан оптимал пайдаланыўды шөлкемлестириў.. 95

53. Тлеўбергенов Р.Ш. Аўыл хожалығын модернизациялаў жағдайында көп тармақлы фермер хожалықларын раўажландырыў.................. 96

54. Тўлаков У.Т., Ҳамзаева Д.С. Ўзбекистонда аҳоли бандлигини оширишда тадбиркорликнинг ўрни ва уни ривожлантириш истиқболлари.................. 98

So'nggi yillarda iqtisodiyotimizning mazkur tarmog'i jadal sur'atlar bilan rivojlanib borayotganiga qaramasdan, hozirgi vaqtda biz bu borada dastlabki bosqichda turibmiz. YA'ni, mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotining atigi 2 foizga yaqini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hissasiga to'g'ri kelmoqda.

Xulosa qilib aytganda mamlakatimiz iqtisodiy-ijtimoiy hayotining asosiy ko'rsatkichi bo'lgan respublikamiz yalpi ichki mahsulot hajmini 2030 -yilga borib kamida 2 barobar oshirish vazifasini qo'yishimiz uchun bugun, hech shubhasiz, barcha asoslar bor.

МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯСИ ТИЙКАРЫНДА ШАҢАРАҚ ИСБИЛЕРМЕНЛИГИН РАЎАЖЛАНДЫРЫЎ БАҒДАРЛАРЫ

Муратбаева Замира, Салиева Злиха, Таш МАУ Нөкис филиалы

Мәмлекетимизде 2012 жыл 26 апрелде Өзбекистан Республикасының "Шаңарақ исбилерменлиги туўрысында" ғы Нызамы қабыл етилди. Бул нызам 35статьядан ибарат болып, оларда шаңарақ исбилерменлиги тийкардары,мақсети ҳәм ўазыйпалары белгиленген.Шаңарақ исбилерменлиги хызметининг ҳуқықлары ҳәм миннетлемелери көрсетилген.

Шаңарақ исбилерменлиги туўрысындағы қабыл етилген нызамда, исбилерменликти юридикалық шахс шөлкемлестирген ямаса шөлкемлестирмеген ҳалда әмелге асырылыўы туўрысындағы нормативлер белгилеп берилген.

Юридикалық тәреп шөлкемлестиргенде шаңарақ исбилерменлигин әмелге асырыўдың шөлкемлескенлик ҳуқықый формалары шаңарақ кәрханасы есапланады. Юридикалық тәреп шөлкемлестирмеген жағдайда шаңарақ исбилерменлигин жүритиў басқа нызам хүжжетлеринде көрсетилген.

Шаңарақ исбилерменлиги хызмети менен шуғылланыўшы кәрханалар өз хызметлерин раўажландырып барыўы ушын маркетинг изертлеўлерин әмелде өткизиў менен биргеликте маркетинг стратегияларынан нәтийжели пайдаланыўы шәрт. Әсиресе, олар өз хызметлеринде маркетингтиң өним сатыў стратегиясынан, базар хызметин раўажландырыў стратегиясынан нәтийжели пайдаланыўы талап етиледи.

Шаңарақ исбилерменлиги кәрханалары талапларға тез мосласыўшы болып, оларда ислеп шығарыў ҳәм саўда қатнасықлары муўапықластырылған ҳалда алып барылыўында қолайлықлар бар. Бул болса бизнестиң тийкарғы шәртлеринен бири. Шаңарақ исбилерменлиги кәрханаларында ислеп шығарыўға қәнийгелесиўди күшейтиў, базар коньюктурасына тез мосласыў, талапты алдын ала анализлеў зәрүрлигинен келип шыққан ҳалда ендирис имканиятларынан пайдаланыў мүмкин болады.

Шаңарақ исбилерменлиги кәрханаларының финанслық ҳәм инвестициялық жағдайына тәсир етиўши факторлар төмендегилерден ибарат:

- шаңарақ исбилерменлиги кәрханасының хызмет түри ;
- финанслық –экономикалық көрсеткишлери;
- хызмет көрсетиў аймағы ;
- шийки-зат жеткизип бериўшилер ҳәм тутыныўшылардың аймақлық жайласыўы.

Биздиң аймағымызда, аўыл пухаралар жыйынларында, мәхәлле ҳәм аўылларында шаңарақ исбилерменлиги кәрханаларының раўажланыўы ушын бәрше имканиятлар жаратылған. Олардың хызмет нәтийжесин арттырыў жолында базыбир тосықлар болып, оларды сапластырыў ушын нызамларға әмел қылған ҳалда тармақ, министрликлер, уйымлар тәрепинен қабыл етилетуғын қарарлардың муўапықластырылыўы керек.

Базар экономикасына өтиўдиң экономикалық механизмин қәлиплестириў тиккелей шаңарақ исбилерменлиги кәрханаларын раўажландырыў менен байланыслы. Шаңарақ исбилерменлиги кәрханалары раўажланған мәмлекетлерде экономиканың өсиўин, жалпы миллий өнимниң қурамы ҳәм сапасын анықлап бериўши жетекши секторлардан есапланады.

Раўажланған мәмлекетлерде хожалық жүритиў тәжирийбелерин анализлеў соны көрсетеди, шаңарақ исбилерменлиги кәрханалары базарды товар ҳәм хызметлер менен

тәмийинлеў, бәсекини күшейтиў, илим-техника жетискенликлерин енгизиў, экспорт потенциалын жоқарылатыў, миллий өнерментшиликти тиклеў сыяқлы экономикалық машқалаларды шешиўди тәмийинлейди.

Әмиўдәрья районында ҳәм оның аймағындағы аўыл пуқаралар жыйынларында шаңарақ исбилерменлиги хызмети менен шуғылланыўшы кәрханаларды раўажландырыў ҳәм нәтийжели хызмет көрсетиўин тәмийинлеў ушын төмендеги ис иләжларды әмелге асырыў лазым:

-шаңарақ исбилерменлигиниң жеке жамғармаларын нызам тийкарында иске салыў имканиятларын күшейтиў ;

-шаңарақ исбилерменлигин хошаметлеў ;

-шаңарақ исбилерменлигин раўажландырыўда анық бағдарларды таңлап алыў ;

-шаңарақ исбилерменлиги кәрханаларының баслангыш хызметинде қаржыландырыўға көмеклесиў ;

-шаңарақ исбилерменлиги кәрханаларында қамсызландырыў системасын қәлиплестириў ҳәм жетилистириў лазым .

Бүгинги күнде райондағы аўыл пуқаралар жыйынлары алдында шаңарақ исбилерменлиги хызметин раўажландырыў бағдарында үлкен ўазыйпалар тур. Олар шаңарақ исбилерменлигин раўажландырыўға кең көлемде шәрт шәраятлар жаратыўы керек. Бул зәрүр шәрт-шәраятларды келтирип шығарыўшы бир неше тийкарғы қағыйдалар бар,олар төмендегилерден ибарат:

-баслангыш шаңарақ исбилерменлерин оқытыў дәстүрлерин ислеп шығыў,

-шаңарақ исбилерменлиги хызметин терең түсиндириў ;

-шаңарақ исбилерменлиги хызметиниң жаңа заманагөй формаларын шөлкемлестириў бойынша мәслэәтлер бериў, методикалық қолланбалар таярлаў;

-шаңарақ исбилерменлигин мәмлекет тәрепинен қоллап қуўатлаў жол-жобалары .

Районларда мийнетке қәбилетли халықтың 60 пайыздан асламы аўыллық жерлерде жасаўы район статистика мағлыўматларынан көринип турыпты.Демек, районларда шаңарақ исбилерменлиги кәрханалары төмендеги тараўлар раўажланыўында өз нәтийжесин бериўи мүмкин:

-аўыл хожалығы өнимлерин сақлайтуғын суўытқышлар, мийўелерди қайта ислеўши киши цехлар қурыў;

- мийўелерден шербет (алма, жүзим , лимон шербети) ҳәм минерал суўлар таярлаў;
- балық өнимлерин консерлаў;
- икра өнимлерин таярлаў;
- сүт ҳәм сүт өнимлерин қайта ислеў;
- азық аўқат , кондитерлик ҳәм макарон өнимлерин ислеп шығарыў ;
- жаз мәўсиминде музқаймақ ислеп шығарыў ;
- тигиў цехларын қурыў ;
-халықтың мүтәжлиги ушын зәрүр күнделикли кир жуўыў қуралларын ислеп шығарыў;
- халықтың мүтәжлиги ушын зәрүр болған қурылыс материаллары ;
- киши қурылыс ҳәм тәмирлеў ислерин шөлкемлестириў;
- халық саламатлығы жолында киши медициналық хызметин жолға қойыў ҳәм басқа тараўларды раўажландырыў зәрүр .

Усы бағдарларды әмелиятқа енгизиў шаңарақ кәрханаларын жәнеде раўажландырыў ҳәм экономиканың раўажланыўында үлесин арттырыўға алып келеди.